FINANSMINISTERIET

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

19.11.2019

Till Ålands landskapsregering

Ref: Frågan om tilläggsfinansiering

Det vilande lagförslaget om ändring av ekonomibestämmelserna i 7 kap. i självstyrelselagen för Åland

Till riksdagen har den 6 februari 2019 överlämnats regeringens proposition med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland (RP 320/2018 rd). Riksdagen har i februari 2019 godkänt förslaget i första behandlingen att vila till det första riksmötet som hålls efter följande riksdagsval. Riksdagen godkände även grundlagsutskottets förslag till uttalande, enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen vidtar brådskande åtgärder att förverkliga totalrevisionen av Ålands självstyrelselag.

Republikens president har sänt en framställning om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland för att behandlas av Ålands lagting. Lagtinget har meddelat justitieministeriet, att behandlingen av ovan nämnda presidentframställning inte har kunnat slutföras före utgången av arbetsåret 2018-2019. Enligt 42 § i lagtingsordningen har framställningen därmed förfallit på grund av lagtingsvalet. Samma förslag torde snarast sändas av Republikens president för behandling av lagtinget, så att saken på nytt blir anhängig vid Ålands lagting efter det lagtingsval som hölls i oktober.

Konsekvenser för det vilande lagförslaget av att den föregående social- och hälsovårdsreformen förföll

I det vilande lagförslaget om ändring av självstyrelselagen föreslås det att lagens bestämmelser i kapitel 7 om landskapet Ålands ekonomi i huvudsak förnyas. Förslaget bygger på den överenskommelse för den föreslagna regleringen om landskapet Ålands ekonomi som under statsminister Sipiläs regeringsperiod nåddes. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.
Det ekonomiska systemet för finansiering av självstyrelsens utgifter bygger på det nuvarande avräkningssystemet, men det görs flexiblare. Eftersom den förra regeringens social- och hälsovårdsreform föll, förverkligas inte exakt den årliga ökning av landskapet Ålands grundfinansiering som bedömts följa enligt lagförslaget.

Landskapet Åland har med hänvisning till 47 § i det vilande lagförslaget och där beräknad ökad grundfinansiering, fört fram synpunkter på behovet av en höjning av den nuvarande avräkningsgrunden från 0,45 procent till 0,47 procent enligt ett förfarande som föreskrivs i 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i det vilande lagförslaget. Landskapets förslag utgår ifrån att en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av avräkningsgrunden avges omgående till riksdagen.

Såväl det nuvarande som det föreslagna avräkningssystemet bygger på vedertagna beräkningssätt. Ålands landskapsregering framhöll dock redan under beredningen av propositionen, att då en jämförelse görs på basis av det år för vilket avräkningen respektive skatteavräkningen verkställs, är utfallet mellan det nuvarande ekonomiska systemet och det avräkningssystem som föreslås det att landskapets grundfinansiering ökar med cirka 10 miljoner euro per år, beräknat på 2021 års nivå.

Genomförandet av social- och hälsovårdsreform i riket skulle innebära att grunderna för statsbokslutets struktur förändras, vilket genom den föreskrivna avräkningsgrunden också påverkar det årliga avräkningsbeloppet så att Ålands grundfinansiering skulle öka väsentligt i förhållande till nuläget.

Lösningsförslag

Det vilande lagförslaget om ändring av självstyrelselagens ekonomibestämmelser kan endast godkännas eller förkastas av riksdagen.

Avgivandet av en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av avräkningsgrunden måste däremot vänta tills det nu vilande lagförslaget slutbehandlats av riksdagen och lagen om ändring av självstyrelselagen stadfästs av Republikens president. Först då kan en proposition med förslag om att avräkningsgrunden ska ändras överlämnas till riksdagen. Denna bedömning görs av justitiekanslern i statsrådet och tillvägagångssättet respekterar självstyrelselagens statsrättsliga status som grund för relationerna mellan Åland och riket.

I regeringsprogrammet förbinder sig regeringen till att utveckla och värna om Ålands självstyrelse i gott samarbete med Åland samt till att fortsätta arbetet med reformen av Ålands självstyrelselag. Regeringen förbinder sig till att höja landskapets grundfinansiering med 10 miljoner euro. För att uppfylla detta utfäster regeringen ett löfte att, efter att det vilande lagförslaget godkänts och stadfästs, föra en regeringsproposition vidare till riksdagen, innehållande en ändring av avräkningsgrunden i det vilande lagförslaget från 0,45 procent till 0,47 procent. Detta förutsätter emellertid att landskapet för sin del godkänner det i riksdagen vilande lagförslaget. När social- och hälsovårdsreformen träder ikraft kommer landskapets finansiering att justeras i förhållande till hur social- och hälsovårdsfinansieringen justeras.

Regeringen emotser landskapsregeringens svar samt önskar ett fortsatt gott samarbete och att arbetet med totalreformen av självstyrelselagen fortsätter i konstruktiv anda i väntan på självstyrelsens 100:e jubileumsår.

Mika Lintilä
Finansminister

Anna-Maja Henriksson
Justitieminister